

Kyrknyckeln

En tidning från Svenska kyrkan i Luleå • Nr 3 2020

Tema
Konst

Inger målar sitt liv

Kent Wisti och Susanne Dahl
gestaltar trösteänglar
Sidan 3-5

• Musikaliska kyrkstads-
• konfirmander
• Sidan 6-7

• Konst i katedralen
• Sidan 8-9

Svenska kyrkan
I LULEÅ

**Journalhavande
PRÄST**

AKUT SAMTALS- OCH KRISSTÖD

TELEFON: 112
CHATT
DIGITALT BREV

www.svenskakyrkan.se/jourhavandeprast

Svenska kyrkan

PALVELEVA PUHELIN

020-26 25 00

www.svenskakyrkan.se/palvelevapuhelin

JOKA ILTA KLO 21-24

Ruotsin kirkko

I detta nummer

Vårt behov av trösteänglar _____ sid 3-5

Kreativa konfirmander i Kyrkbyn _____ sid 6-7

Konst i katedralen _____ sid 8-9

Inger utforskar med pensel och spade _____ sid 10-11

Krönika: Det är väl ingen konst! _____ sid 12

Notiser _____ sid 13

Smått och gott _____ sid 14

Kultur: Otålig i hoppet _____ sid 15

Stefan målar iotakors i höst _____ sid 16

OMSLAGSBILD: Inger Thurffjell. Foto: Simon Eliasson.

KN-Kyrknyckeln är en tidning från Svenska kyrkan i Luleå. Tidningen utges av Luleå domkyrkoförsamling och Nederluleå församling med fyra nummer per år och delas ut gratis till alla hushåll i församlingarna. Tidningen finns även att läsa på vår webbplats www.svenskakyrkan.se/lulea

Ansvarig utgivare: Kyrkoherde Richard Marklund, Nederluleå församling.
Ställföreträdande ansvarig utgivare: Domprost Charlott Rehman, Luleå domkyrkoförsamling.

Redaktör: Eva Bergman (Nederluleå församling)
I redaktionen: Ulf Boström, Catrine Kostenius.

Hör gärna av dig via e-post till kyrknyckeln.lulea@svenskakyrkan.se

Vi ansvarar inte för inskickat material som vi inte har beställt. Däremot tar vi gärna emot redaktionella tips.

Redaktionens postadress: Nederluleå församling, att. Kyrknyckeln, Box 42, 954 21 Gammelstad.

Luleå domkyrkoförsamling, växel 0920-26 48 00
Nederluleå församling, växel 0920-27 70 00

Tryckt på miljövänligt papper hos Lule Grafiska AB.

Nästa nummer av Kyrknyckeln kommer i november 2020.

Har du inte fått tidningen? Mejla namn och adress till kyrknyckeln.lulea@svenskakyrkan.se

Livet är en konst

Hej där! Vi är inne i en ny årstid, men kvar i en besynnerlig virustid, som gör att vi behöver fortsätta hålla avstånd och hålla ut ännu ett tag. Vi gör det tillsammans.

Vårt behov av tröst finns där oavsett vilken ålder vi befinner oss i. I höst släpper prästerna och vännerna Kent Wisti och Susanne Dahl boken *Vem såg mig då* – en tröstebok med bilder av Kent och poetiska texter av Susanne. I boken låter de oss möta trösteänglar. ”Det är änglar som i sin vanmakt inte kan något annat än att tigande stanna kvar hos den de besöker. Vi rolösa kan ana dem där de står alldeles nära och stilla bakom ryggen på människor när livet har gått sönder och allt gör ont. De lägger kanske någon gång en hand på axeln och stannar alltid kvar.”

Tanken var att Kent och Susanne skulle medverka i höstens tacksägelsehelg i Gammelstad med boksläpp och konstutställning. Men tyvärr blir det inte så. Coronapandemin gör att deras medverkan flyttas fram till nästa höst istället, den 8-10 oktober 2021. I väntan på det – håll till godo med intervjun som börjar på nästa sida!

Musik, konst och kreativa aktiviteter. Det passade ungdomarna Smilla, Gabriel och Elin som hand i handske och därför var kyrkstadskonfirmation det givna valet när de skulle konfirmeras.

Hur väl bevandrad är du i konsten i Luleå domkyrka? Prästen Anna Krigsman i Luleå domkyrkoförsamling har valt ut några av kyrkans konstnärliga utsmyckningar som visas i det här numret.

När konstnären Inger Thurffjell tappade lusten att måla, började hon påta i jorden hemma på gården. Det gav henne ny energi och inspiration. Skapandet använder hon sig också av i sitt arbete som psykoterapeut.

Måla iotakors – den konsten kan prästen Stefan Olofsson. Och vill du så kan du prova på det själv. Se sista sidan.

Trevlig läsning!

Eva Bergman, redaktör

Vi finns på Facebook

Har du hittat till församlingarnas sidor på Facebook? Där kan du ställa frågor, diskutera, delta i tävlingar, ge svar, lära känna nya personer, få tips om konserter, gudstjänster och mycket annat.

Luleå domkyrkoförsamling: www.fb.com/luleadomkyrko
Nederluleå församling: www.fb.com/nederlulea

Kent Wisti och Susanne Dahl lärde känna varandra under en tid när båda arbetade som studentpräster.

Vårt behov av trösteänglar

Kent Wisti och Susanne Dahl, två präster som tillsammans utforskar konsten som uttryck.

– Jag kan inte tänka mig religion eller tro utan att prata om konst, säger Kent Wisti.

Om inte coronaviruset satt käppar i hjulet hade de kommit till höstens tacksägelsehelg i Gammelstad för samtal och utställning. Nu kommer de nästa höst istället.

Västberlin i slutet av 1980-talet. En svartvit värld. Två änglar strövar genom staden och lyssnar vanmäktigt till människornas tunga tankar. De är osynliga för alla, utom barnen. De kan inte ingripa i människornas

värld, men de har en förmåga att ge tröst. Det är som om människorna kan ana deras närvaro mitt i sin oro och ångest. Wim Wenders filmklassiker *Himmel över Berlin* har varit en av inspirationskällorna till Susanne

Dahls och Kent Wistis gemensamma bokprojekt *Vem såg mig då*.

Susanne

Ingen av dem har någon spikrak väg in i prästämbetet. Susanne Dahl, med rötter i Ekenäs i södra Finland, växte upp i ett frikyrkligt sammanhang som var innerligt, men också trångt i vissa avseenden.

– Jag hade behov av att frigöra mig, både som en tonårsrevolt men också för att hitta min egen väg, så jag lämnade kyrkan under några år, berättar Susanne.

Hon började läsa teologi, mest av

”

I den kristna tron är ju hoppet väldigt centralt, men det kan också vara att vi går för snabbt till hoppet för just då är den människan inte mottaglig för den typen av tröst

”

Susanne Dahl, universitetspräst i Umeå och återkommande röst i Morgonandakten i P1.

intresse och med en ambition att bli lärare eller forskare så småningom.

– Men det hände saker under vägen och jag närmade mig Svenska kyrkan och så småningom så hittade jag mitt sammanhang.

Nu är det arton år sedan och Susanne arbetar som studentpräst i Umeå.

Kent

Kent Wisti växte upp i en inte särskilt kyrklig familj i småländska Älmhult, med en mamma som var sjukvårdsbiträde och en pappa som var gravstensgravör och konstnär. Själv blev han intresserad av trosfrågor och tanken att en gång bli präst kom tidigt. Men det skulle först bli några år som barnskötare och sedan en utbildning till konstnär, innan han började läsa teologi. Mest känd är han för sina satirteckningar, stiliserade gubbar mot en blekgul bakgrund och korta vassa texter. Idag arbetar han som stiftsadjunkt för mission i Lunds stift. Det var en uppmärksam text som Kent skrev om trösteänglar i *Kyrkans Tidning*, som blev en slags ingång till samarbetet med

Susanne omkring boken. Men här är det Kent som står för de suggestiva bilderna och Susanne för det vardagliga poetiska språket.

Mitt liv är bevittnat

Vem såg mig då är tänkt som en tröstebok, där de har närmat sig änglar med poesin och konsten som verktyg.

– För mig var det en process att utifrån bilderna och Kents första text hitta ett sätt att måla upp det här landskapet, berättar Susanne. Att beskriva trösteänglar, det förmår jag inte. Det handlar mer om erfarenheter av den totala ensamheten och övergivenheten och i den finna en aning om att jag inte är ensam. Mitt liv är bevittnat.

Både Susanne och Kent möter det i sitt arbete. Människors berättelser om förtvivlan och utsatthet. Där är ofta utmaningen att våga vara kvar i den känslan.

– I den kristna tron är ju hoppet väldigt centralt, men det kan också vara att vi går för snabbt till hoppet för just då är den människan inte mottaglig för den typen av tröst. Och därmed överger vi också den männis-

kan. Det enda jag kan, är att vara där jag är, säger Susanne.

Konst i kyrkan

Samtalet glider över på konstens roll i kyrkan. Om hur det inte bara handlar om altartavlor och skulpturer. Kent kan inte tänka sig religion utan konst.

– Vi har ju anställda konstnärer i varje församling i och med kyrkomusikerna och vi använder ju oss av lyriken i psalmerna varje söndag, så konsten är ju ytterst närvarande i kyrkan.

För Susanne är resan kopplad till erfarenheten av att lämna en trång värld och söka ett nytt språk. Det passar också väldigt väl in i hur hon jobbar som universitetspräst, där det handlar om att möta människor där kyrkans ord som nåd, försöning och barmhärtighet inte längre är meningsbärande.

– För mig har det poetiska språket blivit det som öppnar upp. Jag har fått röra mig från det som är trångt och instängt till livet.

*Text: Ulf Boström
Foto: Anders Nicander*

Arbetet med boken har skett individuellt.
 – Vi har gett varandra små smakprov längs vägen men inte mer än så. Tanken är att summan blir större än våra egna arbeten, säger Kent Wisti.

*Du måste ha gått förbi mig idag
 En av dem som passerade i mängden
 Någonstans mellan Ica och apoteket
 Jag märkte det inte
 men något fick fäste i mig
 Ett tunt ljus letade sig in
 under huden
 Gav ifrån sig en värme*

Bild Kent Wisti och dikt Susanne Dahl ur *Vem såg mig då*, Argument Förlag.

Kreativa konfirmander i

Det finns många olika valmöjligheter för den som vill konfirmeras. Smilla Larsson, Gabriel Belhoucine och Elin Gustafson valde att konfirmeras i kyrkbyn i somras. På programmet stod bland annat sång, musik och kreativa aktiviteter.

Redan som sjuåring började Smillas musikintresse med att pappa Ola lärde henne spela några enkla barnsånger på pianot. Nu skriver hon egna låtar. De handlar mest om frihet, fångenskap och om att duga som man är. Den senaste heter *Jag ska växa som en blomma*.

– Med den vill jag säga att man inte ska bry sig om vad andra tycker och att vi faktiskt är perfekta precis som vi är.

Och det fick Smilla själv öva på under konfirmationen. Våga visa andra vem hon är.

– Jag älskar att sjunga och spela men har svårt att göra det framför folk, säger hon.

Låtar med budskap

Gabriel valde kyrkstadskonfan för musikens skull, och att sova i en kyrkstuga i Gammelstads kyrkstad verkade också roligt. Han har lärt sig spela gitarr på egen hand och det är bland det roligaste han vet. Gabriel kan sitta i timmar, ta ut ackord och testa nya versioner av sina favoritlåtar. Under konfirmationen kom han i kontakt med ny musik.

”

Jag har lärt mig att göra det jag tycker är kul, ta risken att kliva fram och inte backa undan

”

– Sånger som *Glory* och *Ropa till Gud* är bra. Det är roligt att spela låtar som har ett budskap.

Tolka musik

Musik är också viktigt för Elin. Hon sjunger, spelar fiol och piano till husbehov och i skolan tog hon chansen att lära sig spela både trummor och

Gustav Belhoucine och Smilla Larsson spelar tillsammans i Nederluleå kyrka.

Kyrkbyn

bas. Det är något särskilt med att tolka musik, menar Elin.

– Det känns så bra att ändra en låt litegrann, vara kreativ och göra sin grej.

När hon läste att konfirmationen i kyrkbyn innehöll musik, konst och kreativa aktiviteter kändes det som en ”perfect match”.

– Musik och kreativitet, det är ju jag, säger Elin.

Nya vänner

Smilla, Gabriel och Elin har alla tre goda erfarenheter av kyrkstadskonfirmation. Smilla som beskriver sig som introvert var till en början tveksam om hon skulle anta utmaningen att vara mer utåtriktad.

– Men jag har lärt mig att göra det jag tycker är kul, ta risken att kliva fram och inte backa undan, säger hon.

För Elin var samtalen under konfirmationen givande.

– Jag fick nya perspektiv på hur andra tänker kring kristendomen, säger hon.

– Och jättekul att få nya vänner, tillägger Gabriel.

Text: Catrine Kostenius

Foto: Simon Eliasson

Gustav Belhoucine, Elin Gustafson och Smilla Larsson tycker att den som gillar att spela och sjunga ska välja kyrkstadskonfirmation.

Kyrkomusiker Andreas Söderberg instruerar konfirmanderna.

Livesänd konfirmationsmessa

Kyrkstadskonfirmanderna konfirmerades i tre grupper på midsommarafton. På grund av coronapandemin fick varje konfirmand bara bjuda in tre familjemedlemmar till kyrkan.

För att göra det möjligt för fler släktingar att vara med, livesändes konfirmationsmässorna i en sluten grupp på Facebook. Det blev en mycket lyckad lösning av responsen att döma!

Konst i katedralen

För snart 127 år sedan, i advent 1893, invigdes Luleå domkyrka. Idag säger vi kort och gott domkyrkan om den tegelröda byggnaden med sitt höga torn som syns över hela stan.

Här bjuder vi på en konstvandring med ett urval texter och bilder ur kyrkobeskrivningen *Luleå domkyrka*. Den är en guldgruva för den som vill veta mer om kyrkans historia och de konstnärliga utsmyckningar som finns att se i kyrkan. Författare är Anna Krigsman, präst i Luleå domkyrkoförsamling. Fotografen Anders Alm har tagit bilderna där inget annat anges.

Livets träd

När glasdörrarna in till kyrkorummet stängs bildar de "Livets träd" som ibland också kallas "Paradisporten". Dörrarna ritades av arkitekt Lars Sundström som var delaktig i många inredningsdetaljer vid renoveringen 1983.

Triumfkrucifix

Triumfkrucifixet är gjort av Carl Fagerberg i samband med renoveringen 1937-38. Ett triumfkrucifix ska visa på den stora triumfen – Kristi uppståndelse. Triumfen syns i strålkranen bakom Jesus. På detta triumfkrucifix finns samtidigt den lidande Kristus som lutar sitt huvud.

– Det är ett ovanligt triumfkrucifix. Jag predikar ofta om det. Jag tycker att det är fint med Kristus som fortfarande känner sitt lidande. Krucifixet är min favorit rent teologiskt, säger Anna Krigsman.

Sammetsmålning

Ovanför dörren till bönerummet hänger Rudolf Gowenius sammetsmålning föreställande Jesus på korset.

Altartavla och antemensale

Altartavlan är målad av Garibaldi Lindberg 1893. Traditionellt brukar Jesus på korset avbildas med Jesu mor Maria, Maria ”som var gift med Klopas” samt Maria Magdalena och lärjungen Johannes. På denna altartavla avbildas istället fyra personer som symboliserar gudsfolket genom människans fyra åldrar; den gamle mannen, den medelålders kvinnan med barnet på armen och den unge pojken som knäfaller vid korset. Till vänster om korsfästelsescenen finns Johannes döparen och till höger Mose.

Altaret är prytt av ett så kallat antemensale i driven koppar, med silver och guldförgyllning. Kristus står i mitten omgiven av Lukas, Markus, Paulus, Petrus, Matteus och Johannes. Antemensalet är tillverkat av konstnären Ragnar Myrsmöden och målat av konstnären Yngve Lundström.

FOTO: KARIN HOLMGREN, TYSKLING

Väggmålning

Bakom körens platser finns en väggmålning som föreställer Stefan, Hälsinglands eller Norrlands apostel – den som enligt legenden förde kristendomen norr om Dalälven. Målningen är gjord av Yngve Lundström.

Tavla Jesu dop

Tavlan som hänger ovanför biskopsstolen föreställer Jesu dop och är målad av konstnären Gunnar Torhamn.

Gör gärna en rundvandring i kyrkan i höst! Med hjälp av informationshäftet *Luleå domkyrka* kan du gå på upptäcktsfärd på egen hand. Häftet kostar 20 kronor och säljs i domkyrkan och på församlingsexpeditionen, Kyrkogatan 7C. Domkyrkan är öppen måndag-fredag kl. 10-15 och i samband med gudstjänster och konserter.

Inger utforskar med pe

Inger Thurffjell kände hur glädjen i livet dalade. Hon uppskattar självvald ensamhet men att vara isolerad under pandemin har påverkat henne mer än hon anat. Ett par verktyg har hjälpt henne att komma till ro och må bra – pensel och spade.

Inger är legitimerad psykoterapeut och konstnär. Hon beskriver sig som en gladlynt och skojfrisk människa, med ett djup där mörkret och allvaret tar plats.

– Det är i det här spänningsfältet som min konst föds, säger Inger och berättar om kopplingarna hon ser mellan konsten och psykoterapin, något hon just nu jobbar halvtid vardera med. Målet med psykoterapin

är ofta en inre resa och i processen att måla en tavla går man in och ut ur inre mentala rum för att försöka förstå sig själv och sin livsresa. Det är en existentiell process att måla en bild där man får komma i kontakt med och förhålla sig till polariteter som ljus och mörker, liv och död, ondska och godhet. Det handlar om att närma sig vad det innebär är att vara människa, menar hon.

– Jag jobbar med bilder i mitt arbete som psykoterapeut för att sätta ord på det som inte är så enkelt att uttrycka. Svaren på frågor som ”Vem är jag? Vad gör jag? Vad känner jag?” kan komma till uttryck med hjälp av pensel och färger på en kanvas.

Sorgbearbetning

Ingers eget konstnärskap började för många år sedan när hennes mamma just hade dött i cancer. På konstlinjen i Sunderbyn gjorde hon tre etsningar som hon senare förstod var ett sätt att bearbeta sorgen.

– Plötsligt såg jag att jag målat min familj och att det handlade om pro-

Inger påbörjar en ny tavla genom att skissa med ett grafitstift.

nsel och spade

”

Skapa mening är viktigt för mig och det känns bra att påta i jorden, för jag odlar också min inre trädgård

”

cessen att förlora min mamma. Bilden kom före orden och förståelsen över vad som pågick inom mig.

Vändning

Under den senaste tiden har Inger känt en tilltagande ilska över vad som sker i världen. Ledare som triggar aggressivitet och hotar demokratin och så kom pandemin.

– Jag har verkligen mått illa av känslan att världen är på väg åt fel håll.

Inger kom fram till att hon inte bara kunde sitta och vara orolig, men lusten att måla var försvunnen. I väntan på inspiration tog hon fram grepen och spaden och började gräva i myllan ute på gården. Vändningen kom när Inger kom närmare jorden och upplevde växtkraften. Precis som

Under pandemin har en konstutställning blivit inställd och en annan skjutits på framtiden, därför har Inger ägnat mycket tid åt trädgårdsarbete under våren och sommaren.

måleriet kan vara en terapi upplever Inger att arbetet utomhus har varit till stor hjälp för henne att utforska sig själv.

– Skapa mening är viktigt för mig och det känns bra att påta i jorden, för jag odlar också min inre trädgård.

*Text: Catrine Kostenius
Foto: Simon Eliasson*

SCANNA QR-KODEN och hör Inger Thurfjell berätta om några av sina konstverk i en liten film av Simon Eliasson. Filmen finns på svenskakyrkan.se/lulea/kyrknyckeln-nr-3-2020.

Krönika Richard Marklund

Det är väl ingen konst!

Vem kan bedöma vad konst är? Skulle man vara strikt så skulle det bara handla om måleri, skulptur, arkitektur, poesi och musik. Ja, i kyrkan fångar vi ganska lätt dessa och de kan öppna våra sinnen, men det kan ändå bli lite fyrkantigt. Någon annan kan direkt säga att konst är också prosa, teater, dans, film, fotografi och till och med tecknade serier. Nu börjar vi kanske fånga begreppet konst, men jag tror egentligen att konst inte går att fånga i fack eller termer.

Något som jag värderar högt är levnadskonsten. Drömmen vore att vi alla kunde bli levnadskonstnärer. Tanken är vacker, men den är inte enkel att efterleva. Det finns så många fack, definitioner, rädslor och sår som ofta begränsar vår livspotential. Jag beundrar de fåtal som vågar följa sin dröm och förundras över att det finns så mycket som hindrar oss. Kan det vara samtidens tvång att vara eller se ut på ett visst sätt? Kan det vara rädslan för att sticka ut och riskera att bli kritiserad? Det finns saker som hindrar oss och frågan är hur vi kan befria varandra till att var och en blir konstnär på sitt sätt i sitt eget liv.

Böcker, musik, dans, teater och film kan öppna inre drömmar och landskap. Vi behöver verkligen de klassiska konsterna jag nämnde i första stycket, för de kan öppna nya världar och ge ljus till skuggiga själar. Men befriande är det också att möta fria människor, för mig levnadskonstnärer, som lever på sitt sätt utan att skämmas och utan att göra det på någon annans bekostnad. De visar på att konst är ingen konst. De bara lever på sitt sätt.

Att vara fri till att skapa för sig själv och andra borde vara allas gemensamma projekt. Livets konst är att bejaka att det finns en konstnärssjäl i oss alla. Livets konst är att upptäcka att vi är alla medskapare med Gud när vi vågar.

Tomas Boström är både bildkonstnär, ordkonstnär och musiker. Han uttrycker i en sång hur Gud är "en konstnär som målar liv. Så tar han ett ord och formar en evighet inuti."

Ta vara på din konstnärssjäl och bejaka andras!

*Richard Marklund,
kyrkoherde i Nederluleå
församling*

FOTO: ANDERS ALM

Bokrelease i domkyrkan

I förra numret berättade vi om den rimmade sagan *April, april* som utspelar sig i Luleå domkyrka och i rymden. Nu är det dags för bokrelease i domkyrkan, lördag 17 oktober kl. 13-15.

Börja dagen mjukt

Vill du börja dagen i stillhet, dela tro och liv tillsammans med andra? Då kan morgonbön vara något för dig. Vi delar ett bibelord och en tanke för dagen, samtalar och ber. Start vecka 37.

Porsökyrkan, måndagar och tisdagar kl. 8.15-9.00.

Kontakt: Sonja Lundberg, pedagog, 0920-27 70 85,
Ulrika Stenman, diakon, 0920-27 70 61.

Stadsökyrkan, torsdagar 8.15-9.00.

Kontakt: Ulrika Enström, diakon, 0920-27 70 83.

Nyfiken på?

Domkyrkokaplan Tomas Lång samtalar med församlingsprofiler om viktiga personer och händelser i deras liv, tre torsdagar i Luleå domkyrka kl. 18.30.

17 september Kirsi Riikola, diakon i Luleå domkyrkoförsamling och en av initiativtagarna till Diakoni i centrum.

15 oktober Leo Hassler, medicine doktor, körsångare, prästson och välkänd Luleåbo.

12 november Markus Wargh, domkyrkoorganist och världskänd orgelimpromvisatör.

Fri entré. Arrangeras i samarbete med Sensus.

Diakoni i centrum

Diakoni i centrum på Nygatan 12 i Luleå är en social mötesplats. Välkommen hit om du behöver andligt, själsligt eller praktiskt stöd eller om du känner dig ensam. Med anledning av coronapandemin och risken för smittspridning är den ordinarie caféverksamheten inställd, men vi kan ta emot ett begränsat antal gäster i lokalen under öppettiderna. Om du känner dig det minsta förkyld – stanna hemma! Diakoner finns tillgängliga för samtal och rådgivning. Öppettider: måndagar kl. 8.30-11.30, torsdagar och fredagar kl. 8.30-11.30. Om du tillhör en riskgrupp kan du ringa istället. Diakonerna når du på stödlinjen, 0920-26 48 58, varje vardag kl. 8.30-16.

Promenader från Diakonins Hus

Promenader utomhus och enkla rörelser ökar vårt fysiska och psykiska välbefinnande. Varje tisdag kl. 14 samlas de som vill utanför Diakonins Hus på Nygatan 12 och promenerar tillsammans. Promenaderna kommer att pågå fram till 24 november. Vid dåligt väder är promenaden inställd. Frågor? Ring 0920-26 48 58.

SMÅTT & GOTT

Vesper – aftonbön ur Psaltaren i stillhet i Andreas-kyrkan tisdag 15 september kl. 19.

Efteråt ekumenisk förbönsväll.

Lunchgudstjänst för små och stora i Mjölkuddskyrkan torsdag 17 september kl. 10.30.

Lunchmeditation i Andrummet på Luleå tekniska universitet torsdag 17 september kl. 12.15. Ett sätt att slappna av och hitta inre stillhet. För dig som aldrig mediterat hålls en introduktion klockan 12.05. Kontakt: Sven Sundin, präst, 0920-27 70 82.

Gudstjänst i Smedsbyns missionshus söndag 20 september kl. 16.

Lunchmusikgudstjänst i Mjölkuddskyrkan torsdag 24 september kl. 10.30.

Ittakirkko – gudstjänst på finska i Luleå domkyrka onsdag 16 september kl. 18.

Tacokvällar med familjegudstjänst i Hertsökyrkan en fredag i månaden kl. 18-20: 18 september, 6 november, 11 december. Anmälan senast fredagen innan till 0920-26 49 15. 50 kr för vuxna, gratis för barn.

Fredagsgudstjänster i Luleå domkyrka (passa extra bra för ungdomar och unga vuxna!). Jämma veckor kl. 20 med start 18 september. Kyrkans Unga Luleå medverkar.

Mässa i regnbågens tecken i Luleå domkyrka söndag 20 september kl. 14. En del av Luleå Pride.

Samtalsgrupp för kvinnor 20-30 år i Porsökyrkan, start torsdag 1 oktober kl. 18.30. Anmälan till universitetspräst Ida Marcusson, 0920-27 70 07, senast 28 september.

Endagsretreat i tystnad mot himlens ängar i Hertsökyrkan lördag 3 oktober kl. 8-20. Kontakt: Bo Nordin, präst, 0920-26 48 96.

Sång till hälsa i Porsökyrkan tisdag 6 oktober kl. 13. Körsång för glädje och hälsa.

Kvällsmässa i Taizéanda i Örnäs kyrka torsdag 8 oktober kl. 18.30.

På Ordets och Psalmens vingar – När livet vänder. Torsdag 8 oktober kl. 18.30 i Luleå domkyrka. Blott en dag ett ögonblick i sänder. Solist: Ewa Grahn Rosell. Domkyrkokaplan Tomas Lång och domkyrkoorganist Markus Wargh.

Barnkörkonsert i Nederluleå kyrka lördag 10 oktober kl. 15.30 i Nederluleå kyrka. Konserten kommer att livesändas.

All världens längtan. Uruppförande av kör- och solistverk i Stadsökyrkan lördag 17 oktober kl. 18. Text och musik av Lennart Johansson. Maria-kören och Luleå-Gammelstads manskör under ledning av Lennart Johansson. Solist Carina Stenberg, sopran. Fri entré.

Sjung till Gud. Söndag 18 oktober och söndag 8 november kl. 18 i Hertsökyrkan. Lovsånger, taizésånger och psalmer. Tid för bibeltankar, enskild bön, förbön.

Konsert "Let me live" i Stadsökyrkan lördag 24 oktober kl. 18. Sång av Queen, Elton John, Lina Sandell m fl. Teen Gospel och Luleå River Choir under ledning av Lennart

Johansson. Frivillig gåva till Act Svenska kyrkan.

Fördjupningskväll i kristen djupmeditation tisdag 10 november kl. 18-20.30 i Luleå domkyrka.

Musikal "Tillsammans i båten" i Sörbykyrkan söndag 22 november kl. 18 med barnkören och Sörmony under ledning av Nina Walloschke.

Med reservation för eventuella ändringar. Det du ser här är ett axplock av det som händer i Svenska kyrkan i Luleå. Du hittar mer på svenska-kyrkan.se/lulea och i appen Kyrkguide.

Konserter i Luleå domkyrka och Örnäs kyrka

Fri entré – upp till 50 personer i publiken. Hämta din gratisbiljett på församlingsexpeditionen, Kyrkogatan 7C, tidigast tre veckor innan konserten. Max 4 biljetter/person. Om du inte har en biljett, kan du chansa och se om det finns platser kvar i kyrkan strax innan konserten. Samarr. Sensus.

Söndag 20 september kl. 15, Örnäs kyrka: A recital! Johan Christensson, sång och Marina Svensson, piano.

Söndag 11 oktober kl. 15, Örnäs kyrka: Musik av Michel Legrand med Eva Plumppu, sång och Tomas Isacson, piano.

Söndag 8 november kl. 18, Luleå domkyrka: Orgelkonsert med Markus Wargh.

Söndag 22 november kl. 15, Örnäs kyrka: Den åttasträngade gitarren i fokus med Oskar Axerup.

Söndag 22 november kl. 18, Luleå domkyrka: Carl-Henrik Fernandi, saxofon och Markus Wargh, orgel.

TÄVLING

Vinn en bricka!

I vilken kyrka i Luleå hänger konstverket "Pärulan" ovanför altaret? Om du svarar rätt på frågan har du chans att vinna en vacker blå bricka i björk med ritningar på kyrkor landet runt. På baksidan finns texter om kyrkorna. Vi lottar ut tre brickor bland de som svarar rätt.

Mejla svaret senast 20 september till kyrknyckeln.lulea@svenska-kyrkan.se eller posta till Kyrknyckeln, Box 42, 954 21 Gammelstad.

Allhelgonahelgen – en tid för saknad, längtan och eftertanke

Fredag 30 oktober

kl. 11-16 Ljuständning och möjlighet till samtal med diakon eller präst i Stillhetens kapell, Gammelstad. Skänk gärna en gåva till SKUT (Svenska kyrkan i utlandet). kl. 18 Musikgudstjänst i allhelgonatid i Mjölkuddskyrkan.

Alla helgons dag, lördag 31 oktober

kl. 11 Gudstjänst i Stillhetens kapell.
kl. 12-15 Ljuständning, samtal, musik i Stillhetens kapell, Gammelstad. Musik 45 minuter varje hel timme.
kl. 11-13 Ljuständning i Stillhetens rum i Sjukhuskyrkan.
kl. 16 Konsert i allhelgonatid i Nederluleå kyrka. Nederluleå kyrkokör under ledning av Andreas Söderberg.
kl. 18 Minnesgudstjänst i Örnäs kyrka.

Alla själars dag, söndag 1 november

kl. 11 Minnesgudstjänst i Nederluleå kyrka. Ungdomskören medverkar.
kl. 14 Allhelgonagudstjänst på finska med Suomikuoro i Örnäs kyrka.
kl. 16 Minnesgudstjänst i Luleå domkyrka.
kl. 17 Musikgudstjänst i Stadsökyrkan.
kl. 18 Sång och psalmer i allhelgonatid i Bergnäs kyrkan.

Coronapandemin kan komma att innebära förändringar i verksamheten. Se församlingarnas webbplatser för aktuell information.

Otålig i hoppet

Coronapandemin har ryckt oss ur illusionen att vi kan planera, styra och kontrollera det mesta i våra liv, skriver ärkebiskop Antje Jackelén i sin nya bok ”Otålig i hoppet, teologiska frågor i pandemins skugga”. Tillvaron har blivit oförutsägbar på så många sätt och detta utmanar oss, både som enskilda, som samhälle och som kyrka.

Bokrecension

Antje Jackelén

Otålig i hoppet, teologiska frågor i pandemins skugga

Verbum 2020, 123 sidor

Hur kan vi tro på en god skapare, när skapelsen innehåller dödliga virus som covid-19? Vad gör vi av ondskan? Hur kan vi tänka kring människans liv och död, sårbarhet och styrka? Hur är vi kyrka i denna tid? och Vad innebär det att hoppas på evigt liv? Detta är några av de frågor

som Jackelén brottas med och resonerar kring i boken. Hon går i dialog med teologer och andra tänkare från både historia och samtid och visar på mönster och tolkningsmöjligheter, som kan hjälpa oss att leva och hoppas. Centralt i boken är att vi som människor lever i en fyrfaldig relation: till Gud, till skapelsens helhet, till medmänniskor och till oss själva. Det är också detta nät av relationer som kristen tro handlar om.

Job och Elia

Ett av de mest intressanta avsnitten i boken handlar om Guds omsorg. Med hjälp av de bibliska gestalterna Job och Elia utmanar Jackelén några

av de vanliga föreställningarna om vem Gud är och vad tron innebär i en kris. Job förlorade allt som var viktigt för honom. Ibland utmålas han som en trons hjälte, som orkar hålla fast vid sin tro trots motgångarna. Jackelén lyfter fram en annan sida av berättelsen: Job vägrar lyssna till sina vänners ursäktande rättfärdigande av Guds handlande och det lidande han utsätts för. Istället vänder han sig direkt till Gud med sina anklagelser och sin sorg. Det centrala är Gudsrelationen och i den berättar Job precis hur han har det och sätter ord på det som inte har någon enkel lösning. Livet är orättvist och att vara god är ingen garanti för att få ett lätt liv, det vet vi och det vet Job.

Visklek

Också profeten Elia har gått från framgång till utsatthet. Efter att ha vunnit tävlingen mot Baalsprofeterna och därefter avrättat dem, inser han att det inte fick människor att ändra sina liv och sluta dyrka Baal. Han tycker att hans projekt misslyckats och ser ingen framtid. Då möter Gud honom ”i en stilla viskning”. ”När Gud talar är det inte för att upprätta en entydighetens tyranni. Det verkar snarare som att Gud tar risken att vara i visklek med oss.” Detta är en uppgörelse med synen på Gud som en allsmäktig diktator, som leker marionetteater med människorna. Istället visar Jackelén på korssets teologi, där Gud lider, tröstar och lever med sin skapelse för att befria den.

Kyrkans plats i offentligheten

Ärkebiskopen har ibland anklagats för att vara ”politiserad” och att inte stå upp för klassisk kristen tro.

Ärkebiskop Antje Jackelén.

Den här boken motbevisar alla sådana anklagelser. Hon visar att hon är djupt grundad i den lutherska traditionen och driver resonemang om kyrkans plats i offentligheten, som inte är att gå politikens ärenden, utan självständigt, utifrån sin tro på Kristus, göra bedömningar av vad som är en god samhällsutveckling och våga vara en kritisk och konstruktiv samtalspartner i samhällsbygget. Religion ska inte göras till politik och politik inte till religion, men de behöver båda samspela i ett gott samhälle. Hon söker sig också mot ett sätt att tänka om det eviga livet, som varken är så inriktat på himlen därovan att det försummar livet på jorden, eller så inomvärldsligt att det reducerar evighetshoppet till ett politiskt program.

Det var längesedan jag läste en bok som så tydligt knyter samman en aktuell samhällskris med klassiska teologiska frågeställningar och som ger så intressanta och tankeväckande svar. Jag tror att den kommer att bli till glädje för många, men den kräver en hel del av sin läsare i form av förförståelse i relation till centrala begrepp och frågor i kristen tro och teologi.

*Text: Maria Klasson Sundin,
präst, Luleå stift
Foto: Magnus Aronson*

Stefan målar iotakors i höst

Rött, gult, grönt, blått, vitt och svart. Prästen Stefan Olofsson doppar penseln i färgkoppen och målar en färg i taget på pappret han har framför sig, en förlaga till ett iotakors.

– Iotakorsmålning är att måla sin tro, att möta sig själv, säger han.

Stefan kom i kontakt med iotakorsmålning genom en resa.

– När jag var skolpräst i skolkyrkan på gymnasiet skulle vi göra en resa för att stärka gymnasiekonfirmanderna i livskunskap. Inger Aasa Marklund, internationell sekreterare i Luleå stift, tipsade oss om att åka till Egypten. Hon föreslog att vi skulle kontakta biskop Thomas i den koptiska kyrkan och be att konfirmanderna skulle få möta kristna ungdomar som lever som minoritet i ett muslimskt land. Och så blev det. Under fyra års tid gjorde vi resor till Egypten med gymnasiekonfirmander och fick då också lära oss om vad iotakorsmålning kan betyda.

Han försöker sig på en enkel beskrivning.

– Det är att måla sin tro. Ibland formulerar vi tron i ord, här gör vi det i bilder, genom att måla. Det blir en annorlunda ingång. Språket har kontakt med hjärnan och vårt intellektuella, medan konsten, färgen och bilden har direktkontakt med känslorna. Biskop Thomas brukade säga ”Ni i västvärlden är duktiga på att lyssna på Gud genom era tankar, inte känslor.” Han menade att vi har intellektualiserat Gud.

Sex färger

Iotakorset är uppbyggt kring bokstaven iota som är den minsta i såväl det koptiska (egyptiska) som det grekiska alfabetet och den första

– När jag målar har jag ett inre samtal med mig själv. Mina tankar blir ”inlagda” i iotakorset, säger Stefan Olofsson.

bokstaven i namnet Jesus. I iotakorset finns sex färger som symboliserar olika delar i livet. Stefan minns hur det gick till när gymnasiekonfirmanderna fick prova på att måla iotakors.

– Vi började med rött, kärlekens färg. Biskop Thomas pratade om kärlek. Vad är kärlek? Vad är Guds kärlek? Han berättade ur sitt personliga liv, från när han var barn. Sedan målade vi i tystnad medan vi tänkte och kände. Jag minns att jag funderade på vem jag har svårt för att älska och hur jag hanterar det. När vi målat klart på våra förlagor fick de som ville berätta om de tankar de fått under målandet. Vi lyssnade på varandra och biskop Thomas underströk att allas berättelser var värdefulla. Sedan fortsatte vi med nästa färg.

Stefan har några goda råd att ge den som vill måla på egen hand.

– Tänk på att ha det fritt från andra intryck. Alltså, det är ingen idé att börja måla om man ska iväg om tio minuter och besikta bilen. Då har man det i tankarna. Skapa lugn och ro omkring dig. Det går bra att sitta och måla vid köksbordet, det är inte svårare än så. Använd akrylfärger eller hobbyfärger. Tuschpennor går också bra.

I höst börjar Stefan arbeta som präst i Örnäset. Iotakorsmållandet tar han med sig in i det nya jobbet.

– Varje måndag mellan 18.30 och 20.30 med start i september kan man komma och måla tillsammans med mig i Örnäsgården, hälsar han och fortsätter måla i lugn och ro.

Text och foto: Eva Bergman

Måla själv!

Om du vill prova att måla ett iotakorset på egen hand kan du ladda ner Stefans förlaga från webbplatsen svenskakyrkan.se/lulea/kyrknyckeln-nr-3-2020.

Färgernas symbolik

Färgerna i iotakorset symboliserar olika delar i livet. **Rött** – kärlek. **Gult** – självbild. **Grönt** – växtlighet och frid. **Blått** – nåd och tacksamhet. **Vitt** – det gudomliga i oss. **Svart** – gränser.